

Є. С. Крюкова

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови технічного спрямування № 2
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

А. В. Павлович

викладач кафедри англійської мови технічного спрямування № 2
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядаються сучасні технології, що використовуються в навчанні аудіюванню як одного зі складників комунікативної компетентності. Багато питань може виникнути під час засвоєння навичок аудіювання через комплексні психологічні процеси, які трапляються в цій діяльності. Крім того, є проблеми, пов'язані з оцінкою набутих у студентів навичок аудіювання. Оскільки аудіювання є одним із найскладніших видів мовленнєвої діяльності, викладачам необхідно шукати способи полегшити процес навчання аудіюванню, а також підвищити рівень цікавості й мотивації студентів щодо опанування цього виду мовленнєвої діяльності.

У нагоді можуть стати сучасні технології, наприклад використання інтернет-ресурсів, зокрема відеоресурсів, важливе місце серед яких посідають підкастингові технології, а також використання мультимедійних засобів. Серед переваг вищезазначених технологій можна назвати те, що матеріали, які використовують у відеоресурсах і мультимедійних технологіях, є джерелом автентичного мовлення, що дає змогу отримати актуальну інформацію, розширити культурний кругозір, зробити заняття більш цікавим та пізнавальним, тоді як застосування інтернет-технологій є одним із головних складників нових форм організації сучасного навчального процесу. Крім того, використання інтернет-ресурсів дає змогу викладачам і студентам підтримувати зв'язок один з одним, що є одним з основних складників нових організаційних форм, які реалізуються в сучасному навчальному процесі. Для успішного впровадження мультимедійних технологій під час вивчення мови викладачі та студенти повинні бути готовими грати нові ролі та використовувати наявні інформаційні технології відповідним чином.

Ключові слова: аудіювання, Інтернет, відеоресурси, підкасти, мультимедійні технології.

Постановка проблеми. Навчання іноземних мов, безперечно, є важливим елементом освітнього процесу, адже важливо, щоб сучасний випускник закладу вищої освіти здобув не лише фах, а й ті знання та навички, які дозволять йому застосувати вміння на практиці. Вивчення іноземної мови допомагає сьогodнішнім випускникам досягти цієї мети, тому йому приділяють багато уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Викладачі та науковці шукають нових шляхів, щоб зробити навчання іноземної мови ефективним. Діяльність таких науковців, як Е. Дейл, Н. Селвін, Р. Г. Мартінез, А. Дудолодова, Тай Ваughан (Tay Vaughan), пов'язана із запровадженням навчальних технологій, що впливають на різні види відчуттів людини з метою полегшення засвоєння інформації. Це також актуально для викладачів іноземних мов, адже допомогти студентам засвоїти новий мовний матеріал – головне їхнє завданням.

Постановка завдання. Мета статті – розглянути сучасні технології в навчанні аудіювання як одного з видів мовленнєвої діяльності, теоре-

тично обґрунтувати переваги вищезазначених технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Викладання мови передбачає навчання аудіювання – одного з видів мовленнєвої діяльності, що надає змогу вчитися спілкуватися іноземною мовою.

Аудіювання – це складний процес, під час якого реципієнт повинен почути інформацію, сприйняти і зрозуміти її, дати відповідь на запитання, якщо це необхідно. Процес аудіювання можна розділити на три частини. Спочатку здійснюється передбачення щодо того, що буде сказано. Під час прослуховування передбачення або підтверджується, або відхиляється. На останньому етапі прослуховування ми робимо висновок стосовно висловлювання мовця. Важливо зазначити, що аудіювання – це активний процес, під час якого реципієнт повинен зрозуміти інформацію, сприйняти й аналізувати те, що він чує. Аудіювання потребує гарних когнітивних навичок для розуміння мовлення [1].

Важливо також бути здатним визначати головну інформацію, вибирати основні факти й ігнорувати неважливі, використовувати контекст для розуміння інформації, ігнорувати незнайомі уривки мови, які не мають особливого значення для загального розуміння поданої інформації. Знання фонетики, граматики та лексики – це важливі чинники, які впливають на процес аудіювання. Усі ці складники допомагають зрозуміти мовлення в межах сприйняття звуку, інтонації, лексичних та граматичних конструкцій. Фонетичні труднощі є основними в процесі аудіювання. Це потрібно враховувати під час занять, зважати також на знання студентів.

Аудіотексти можуть бути автентичними, напівавтентичними та навчальними. У навчанні аудіювання важлива побудова аудіотексту, що передбачає логічність подачі інформації, відповідність віковим особливостям студентів, наявність проблеми, що зацікавлює та сприяє бажанню зрозуміти почуте [2].

Варто зазначити, що для тих, хто вивчає іноземну мову, аудіювання є одним із найскладніших видів мовленнєвої діяльності. Недостатній контроль рівня розуміння, складнощі в розумінні слів у мовленнєвому потоці є типовими проблемами. Багато завдань для аудіювання мають тестову форму, що часто приводить до потреби зрозуміти конкретні деталі почутого, а не весь текст взагалі. Як наслідок, не завжди такі завдання дозволяють об'єктивно оцінити рівень розуміння прослуханого тексту. Важливим завданням є побудова правильного збалансованого заняття з усіма необхідними видами вправ: вправи перед прослуховуванням тексту і вправи після аудіювання відіграють важливу роль у процесі розвитку навичок аудіювання.

Іншою проблемою є те, що викладачі можуть виконувати разом зі студентами завдання для аудіювання, але не навчати їх, як саме виконувати такі завдання. Прослуховування мовлення та розвиток метакогнітивних навичок необхідні в навчанні аудіювання, вони дозволяють не просто зрозуміти почуте, але вибрати й опрацювати необхідну інформацію, щоби виконати завдання. Обговорення теми аудіотексту перед його прослуховуванням може бути дуже корисним для формування метакогнітивної обізнаності, що полегшить процес аудіювання [3].

Сьогодні Інтернет є засобом зв'язку між багатьма індивідами. Це не лише засіб отримання необхідної інформації, а й інтернет-користувачі можуть взаємодіяти між собою різними способами. Сучасні навчальні заклади повинні об'єктивно підходити до використання соціальних мереж, оскільки Інтернет став невід'ємним складником навчального процесу.

Багато навчальних закладів уже запроваджують нові види навчання з використанням

мережі Інтернет. Студенти мають змогу підтримувати зв'язок між собою та з викладачами, що є однією з головних ознак нових форм організації навчального процесу. Сучасне покоління не може уявити життя без Інтернету, що є для студентів частиною їхнього повсякдення. Тому студенти по-іншому навчаються на основі використання мережі Інтернет, а традиційні підходи до навчання не завжди ефективні.

Використання соціальних мереж для спілкування в навчальному процесі передбачає, що ті, хто навчається, повинні бути активними учасниками, а не пасивними слухачами [4].

Сучасним навчальним закладам необхідно застосовувати нові форми навчання у зв'язку з вищезгаданими змінами, однак такі зміни потребують часу та зусиль для їх реалізації.

Переваги інтернет-ресурсів у процесі навчання аудіювання незаперечні. Фільми, відео, подкасти є вагомим доповненням у процесі викладання іноземної мови та навчання аудіювання. Навчання аудіювання має свої особливості.

Використання різних видів відеоресурсів стає все більш поширеним у сучасній методиці викладання іноземної мови.

Як вже зазначено, процес аудіювання можна розділити на три етапи: виконання завдань перед прослуховуванням тексту, прослуховування тексту і виконання завдань після слухання. Такий же принцип розподілу процесу аудіювання діє в прослуховуванні підкастів, які є одним із джерел автентичного мовлення. Підкасти – це цифрові аудіо- або відеофайли, доступні в мережі Інтернет. Підкасти поділяються на дві групи: для носіїв мови і для тих, хто вивчає мову. Під час праці з підкастами студенти мають змогу використовувати навички роботи з комп'ютером та користування інтернет-ресурсами, якщо є така необхідність. Робота з підкастами допомагає збагатити знання іноземної мови, розширити культурний кругозір, отримати актуальну інформацію, формує фонетичні навички та навички аудіювання. З іншого боку, підкасти можуть бути вагомим елементом в організації занять, зробивши їх цікавими та пізнавальними. Для викладачів іноземної мови підкасти є одним із засобів навчання студентів аудіюванню. Студенти повинні зрозуміти зміст прослуханого взагалі, що є значною перевагою порівняно з тестовими завданнями, де є елемент вгадування відповіді [5].

Підкастингові технології з'явилися у 2004–2005 рр. З того часу даний вид технологій широко використовується в різних сферах: у засобах масової інформації, бізнесі, мистецтві, освіті тощо. Підкасти допомагають у вивченні іноземних мов: це може бути курс або ж автентичний матеріал на будь-яку тему. Підкасти мають різні формати (новини, монологи, дискусії, повідом-

лення тощо). Невисока собівартість продукування підкастів, цікава форма подачі інформації, необмежений доступ в мережі Інтернет зробили даний вид технологій дуже популярним серед різних користувачів в усьому світі.

Сьогодні багато провідних університетів світу, як-от Гарвард, Кембридж, Оксфорд та багато інших, пропонують безкоштовне завантаження своїх матеріалів у форматі підкастів. Ці ресурси можуть ефективно використовуватися на заняттях з іноземної мови. Підкасти – це також форма персоналізованого навчання за умови, що сьогодні наявний широкий спектр найсучасніших приладів, які дають змогу користуватися підкастинговими технологіями в будь-який зручний час у будь-якому зручному місці [6].

Однією із проблем навчання всіх видів мовленнєвої діяльності, аудіювання також, є те, що студенти не завжди мають змогу чути живе мовлення. Використання фільмів та відео іноземною мовою можуть допомогти студентам удосконалити навички сприймання мовлення на слух. Перегляд фільмів та відео дає студентам можливість покращити їхні навички аудіювання в невимушеній атмосфері, що може їх сильніше мотивувати вивчати іноземну мову. У процесі перегляду фільму або навчального відео є можливість звернути увагу на вимову, інтонацію, темп мовлення, особливості вживання слів, розмовних виразів і граматичних структур. Фільми та відео є джерелом автентичного мовлення в реальних, пов'язаних із повсякденним життям ситуаціях. Не менш важливими та мотивуючими є освітній та соціокультурний аспекти, які дають студентам можливість розширювати їхній кругозір за допомогою вивчення іноземної мови, що також може бути потужною мотивацією. Фільми також містять візуальні елементи сприйняття інформації, а саме жести, міміку, артикуляцію, які допомагають краще сприймати почуте. Перегляд фільмів надає заняттям різноманітність та гнучкості організації навчального процесу, що може бути доповнено використанням інтернет-ресурсів для подальшої роботи з різними завданнями для аудіювання. Також фільми і відео можуть бути використані як додаткова наочність.

Під час використання фільмів або відео викладач може дати студентам такі завдання:

- перед переглядом (перегляд уривка стрічки і визначення його змісту, список нових лексичних одиниць, бланки для заповнення тощо);
- під час перегляду (відповіді на запитання щодо змісту переглянутого, визначення правильних і неправильних тверджень тощо);
- після перегляду (питання, бланки для заповнення тощо).

Важливо пам'ятати, що під час перегляду студентам не обов'язково розуміти кожне почуте

слово. Необхідно робити паузи для опрацювання переглянутої частини фільму [7].

Сьогодні мультимедійні засоби набули надзвичайно широкого застосування в найрізноманітніших сферах діяльності. В освітній діяльності мультимедійні технології стали невід'ємною частиною навчального процесу. Визначення терміна «мультимедія» сформульоване Т. Ваughаном 1993 р. Перша частина даного терміна (multi) означає «різноманітний», друга (media) – посиляється на будь-яке апаратне забезпечення (комп'ютер, телефон, інтерактивна дошка тощо) або програмне забезпечення (електронні листи, відеоконференції тощо) [8].

Згідно з визначенням Т. Ваughана, мультимедія – це поєднання тексту, звуку, мистецтва зображення та відео, що забезпечується використанням комп'ютера, інших засобів чи пристроїв, які дозволяють маніпулювати вищезгаданими елементами. Таке використання форм подачі інформації робить процес захоплюючим. Мультимедійні технології також дають студентам широкий вибір способів самостійного опрацювання матеріалу і його подальшого представлення (презентації, відео, використання інтернет-ресурсів, підготовка мультимедійних проектів). Інтерактивні мультимедійні засоби – це ті засоби, які дають можливість кінцевому користувачу (глядач мультимедійного проекту) контролювати відео, картинку й інші елементи, які до нього надходять.

У навчанні аудіювання використання мультимедійних технологій є обов'язковою умовою. Використання мультимедійних технологій на основі веб-ресурсів допомагає урізноманітнити навчання аудіювання та краще засвоювати нову інформацію [9].

Не менш важливим елементом організації навчального процесу є врахування особливостей сприйняття та запам'ятовування інформації людиною. У навчанні аудіювання з використанням відео, фільмів, підкастів цей принцип відображається в тому, що студент краще запам'ятовує інформацію, яку він побачив і прослухав, ніж прочитаний або просто прослуханий матеріал. Так, Едгар Дейл увів поняття «конус навчання» (англ. *Cone of Experience* – «конус досвіду»). В основі конуса – реальний досвід (рольові ігри, інтерактивні моделі, життєвий досвід), у середній частині конуса – ті види діяльності, які можна спостерігати, вони є більш абстрагованими (взаємодія з певним явищем відсутня), а на вершині конуса ми можемо побачити абстраговані види діяльності, які представлені візуальними або вербальними символами.

Перегляд відео входить до тих видів діяльності, які допомагають тим, хто навчається, практикувати почуте і побачене. Це ще раз доводить вищий рівень ефективності використання звукового запису та зображень/рухомих зображень

у навчанні, аудіювання зокрема. Переглянутий матеріал може бути використаний і опрацьований на рівні основи конуса Дейла: діалоги, монологи, вправи на засвоєння нових лексичних одиниць та граматичних конструкцій, рольові ігри, презентації, доповіді, дискусії, дебати тощо. Усі ці види завдань допомагають засвоїти новий матеріал, активно його застосувати і запам'ятати, що стане в нагоді в подальшій роботі з аудіювання [10].

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, розглянуто основні технології, які використовуються в сучасному навчанні іноземних мов, зокрема в навчанні аудіювання як одного з видів мовленнєвої діяльності. Аудіювання є одним із найскладніших видів мовленнєвої діяльності, адже під час навчання можлива поява цілої низки складнощів, пов'язаних із великою кількістю психологічних процесів, що відбуваються під час сприймання інформації на слух, її розуміння й аналізу, а також проблем, пов'язаних із контролем рівня розуміння пройденого матеріалу. Навчання аудіювання потребує знань фонетики, лексики та граматики, а також розвинених когнітивних навичок. Враховуючи всі ці аспекти, викладач повинен шукати способи полегшити процес навчання аудіювання, а також підвищити рівень інтересу та мотивації студентів щодо оволодіння цим видом мовленнєвої діяльності. У нагоді можуть стати сучасні технології, серед яких ми виділяємо використання інтернет-ресурсів, зокрема відеоресурсів, важливе місце серед яких посідають підкастингові технології, а також використання мультимедійних засобів. Запровадження інтернет-ресурсів є дуже важливим елементом сучасного навчання іноземних мов, адже студенти не уявляють свого повсякденного життя без Інтернету, тому використання зазначених ресурсів у навчальних цілях, безперечно, є чинником, що мотивує. Також це дає змогу студентам підтримувати зв'язок між собою та з викладачами, що є однією з головних умов нових форм організації навчального процесу. Використання відеоресурсів, зокрема підкастів, також є шляхом поживлення роботи студентів під час навчання аудіювання, адже підкасти насамперед є джерелом автентичного мовлення, що дозволяє отримати актуальну інформацію, розширити культурний кругозір, зробити заняття більш цікавим та пізнавальним. Порівняно з переглядом фільмів чи їхніх фрагментів, що дозволяють працювати з мовленням в реальних, пов'язаних із повсякденним життям ситуаціях, підкасти – більш гнучкий матеріал, адже їхня тематика різноманітна, що дозволяє використовувати їх для навчання іноземної мови професійного спрямування. Мультимедійні технології також є ефективним засобом, що може використовуватися для навчання аудіювання. Вони дають студентам можливість самостійно опра-

цьовувати матеріал, презентувати його у вигляді мультимедійних проєктів.

Отже, вищезгадані технології допомагають зробити навчання іноземної мови, зокрема аудіювання як одного з видів мовленнєвої діяльності, ефективним, підвищити рівень мотивації студентів. Ця тема потребує подальшого дослідження, адже інтернет- та мультимедійні технології постійно розвиваються, а їхні нові форми повинні впроваджуватися в навчальний процес.

Список використаної літератури:

1. Effects on Teaching Listening Skills Through Videos to Advanced Students from the Foreign Language Department at the University of El Salvador During the First Semester 2010 // University Campus, El Salvador, Central America. 2010. URL: <http://ri.ues.edu.sv/3070/1/Effects%20teaching%20%20Listening%20Skills%20T.pdf> (дата звернення: 22.11.2017).
2. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Іноземні мови. ISSN 18178510. Іноземні мови. № 2/2012 (70). Київський національний лінгвістичний університет. 2012. URL: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=11&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwj58q3CjtLXAhUpYpoKHeQkBLs4ChAWCCUwAA&url=http%3A%2F%2Fwww.irbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Firbis_nbuv%2Fcgirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fim_2012_2_5.pdf&usg=AOvVaw2Ap0ro9wiKCI0-1KW5KsSJ (дата звернення: 22.11.2017).
3. Strategies for Second Language Listening: Current Scenarios and Improved Pedagogy // Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2015. URL: <http://centaur.reading.ac.uk/51163/3/GrahamThinkingallowedaccepted.pdf> (дата звернення: 10.02.2018).
4. Social media in higher education. *The Europa World of Learning*. 2012. ISBN 978–1–85743–620–4). URL: <http://www.educationarena.com/pdf/sample/sample-essay-selwyn.pdf> (дата звернення: 29.01.2018).
5. Using podcasts in developing foreign language listening skills. 2016. URL: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=2956 (дата звернення: 22.11.2017).
6. Podcasting as a language teaching and learning tool // Research-publishing.net. 2015. URL: http://oro.open.ac.uk/41856/1/_userdata_documents8_fra8_Documents_Research_Papers_Completed_Podcasting%20as%20a%20language%20teaching%20and%20learning%20tool%20%28LLAS%29.pdf (дата звернення: 10.02.2018).

7. Using Films in the ESL Classroom to Improve Communication Skills of Non-Native Learners. *ELT: Voices-International Journal for Teachers of English* Volume (5). 2015. Issue 4. P. 46–52. ISSN № 2230–9136. URL: http://eltvoices.in/Volume5/Issue_4/EVI_54_5.pdf (дата звернення: 10.02.2018).
8. Multimedia in the Teaching of Foreign Languages. *Journal of Language and Cultural Education*. 2013. 1.1. ISSN 1339–4045 (print). URL: <http://files.jolace.webnode.sk/200000011-047060567e/Jolace-2013-1-6.pdf> (дата звернення: 17.02.2018).
9. Multimedia: Making it work. Eighth Edition // McGrawHill. 2011. – URL: <https://yslaiseblog.files.wordpress.com/2013/10/gfx-multimedia-making-it-work-8th-edition.pdf> (дата звернення: 17.02.2018).
10. Applying Dale's Cone of Experience to increase learning and retention: a study of student learning in a foundational leadership course. *Engineering Leaders Conference 2014*. Davis and Summers, QScience Proceedings 2015. elc2014:6. 2014. URL: <http://www.qscience.com/doi/pdf/10.5339/qproc.2015.elc2014.6> (дата звернення: 12.02.2018).

Kriukova Ye., Pavlovych A. Modern technologies in teaching listening skills

The subject of the article is teaching listening skills with the help of modern technologies. Teaching listening is an important constituent of communicative competence and also one of the most difficult language activities. A lot of issues might appear when mastering listening skills due to multiple psychological processes involved in this activity. Moreover, there are problems concerned with the assessment of students' acquired listening skills. Thus, teachers have to look for the ways they can make teaching listening easier and more interesting for students, the ways they can motivate them. Modern technologies among which we can distinguish Internet recourses, video materials and podcasts, multimedia technologies can be useful in this case. Their advantages include: source of authentic language, up-to-date information, broadening cultural horizons, more interesting and educational lessons. There are several useful resources for teaching listening skills such as video segments, including news programs, documentary films, interview segments. Moreover, use of Internet resources allows teachers and students to keep in touch with each other which is one of the main constituents of new organizational forms that are being implemented in modern teaching and learning process. For successful implementation of multimedia technology in language studies, teachers and students need to be prepared to play new roles and use the available informative technology in appropriate ways.

Key words: listening, Internet, video resources, podcasts, multimedia.